

Bränningen

Nr 3 okt 2005

Medlemsblad för Söderhamns Kust- och Skärgårdsförening.

Adventskaffe

Fiskarbostaden
söndag 1:a Advent
Kl 14.00-17.00

Köp julkort och tavlor !

Titta på våra nyuppsatta
skärgårdsbilder tagna av
Sture Claesson

När olyckan är framme.....

Det jag nu skall berätta hände den 11/5 1882. Då omkom min farfars far, kronolotsen Erik Berglund, i en ålder av 56 år genom drunkning.

Han sysselsatte sig också med fiske och var förutom lots även fiskeriuppsyningsman. Som sådan hade han på onsdagsafton, den 10/5 begivit sig till Sandskär, varifrån han på torsdagsmiddagen i öppen båt seglade till "Hambo" vid Krokskär, för att där efterhöra om strömmingsfisket lyckats. Efter att han en kort stund uppehållit sig där, och öst båten, som intagit vatten, satte han ut för att bege sig till Rönnskär, där han hade sin stuga.

Med anledning av den rådande sydostliga och starka vinden, måste han hålla upp emot Vattharsudden för att kunna gå genom Tuppsundet. Antagligen hade då den hårt barlastade båten vid vändningen tagit in vatten och sjunkit, tillika med rorsmannen. På fredagsmorgonen hittades nämligen åror och skotlappar m.m. som igenkändes ha tillhört båten.

De på aftonen samma dag anställda forskningarna och draggningarna efter den omkomne ledde ej i första skedet till något resultat. Vid de fortsatta draggningarna trodde man sig ha upptäckt att båten låg nära Krokskärs udde på 7 mters djup. Ångaren "Ägir" gick då ut till olycksstället med dykare. Men vid dykarens undersökning visade det sig, att det som man vid draggningarna ansåg vara båten, endast var en större sten.

Den 28/5, under notdragning mellan "Hambo" och Lappskär, påträffades dock båten som upptogs omedelbart. Man kunde då se, att Erik Berglund vid kanten hunnit frigöra skotet. Men då i båten, förutom den under flaken fastgjorda barlasten, även fanns lösa barlaststenar och att dessa rullat åt sidan och blivit liggande mot "friholten", hade bå-

ten ej kunnat resa sig. Liket efter lotsen kunde man däremot ej anträffa.

Den 2/7 ägde en likbegängelse av ovanligare slag rum i Söderhamn, då Erik Berglund och hans maka Inga Catrina Österman begravdes. Under den långa tid som förflöt under sökandet efter min farfars far, insjuknade den av sorg medtagna änkan och hennes svaga livsveke släcktes midsommardagen på morgonen.

Begravningen av henne var utsatt att äga rum den 2/7 klockan 2 em. men på morgonen samma dag inkom underrättelse att hennes mans lik av en ren tillfällighet återfunnits. Förre maskinisten, Janne Djup på Källskär, jämte en kamrat hade nämligen på söndagsmorgonen begivit sig ut till Krokskär för att ta upp en långrev. Där, på Krokskärs östra strand, invid utvattenstenarna, befanns Berglund liggande, inklad emellan ett par av dessa. Blott fötterna voro synliga. Vattenet var här så grunt, att man endast vaddande kunde komma dit. Bud härom sändes genast till staden, och på midnatten utgick ångbåten "Em-ma", som införde stoftet, vilket kista var betäckt med flaggor. Under färden till staden flaggade mötande ångbåtar på halv stång. Vid den, med anledning härav, upp-skjutna begravningen, hade en ovanligt stor människo-skara infunnit sig, vilken med deltagande följde den sorgliga akten.

Makarna, som varit förenade i ett 13-årigt äktenskap, efterlämnade tvenne minderåriga barn samt en äldre son från mannens förra gifte.

Min farfars far, Erik Berglund, hade förutom en stuga ute på Rönnskär, även en gård i Söderhamn, N:o 45 i Östra

Kvarteret. Denna såldes, tillsammans med en större skötbåt och några nya laxnät senare under året.

Olle Berglund.

Prästholmen – ”Kanonholmen”

(Alf Eriksson 25/11 1993)

Den nuvarande Prästholmen gick tidigare under namnet Kanonholmen. Den ligger en bit längre ut på andra sidan farleden till Stugsund, från Långrör räknat. 1721 beslöts att holmen skulle befästas efter ryssarnas härjningar vid kusten. Kanoner placerades ut och man kände sig säker. Kanonerna finns nu på Faxeholmen i Söderhamn, efter ett stadsfullmäktigebeslut, och har ingenting med den gamla borgen ”Faxehus” att göra. I folkmun säges att vid transporten av kanonerna från holmen i mars 1890 skall några eller någon ligga kvar på havets botten. Kanonholmen var inte ett lika omtyckt utflyktsmål som Garpholmen.

-ooo.O.B.ooo-

Sjöräddningssällskapet SSRS har invigt Sjöräddningsstationen i Söderhamn

Räddningsstationen i Stugsund

Ulrika Messing invigningstalade

T.v.
Eva Tjernström och Ulrika
Messing kollar Waxholms
räddningsbåt som var en av
de besökande räddningsbåtar-
na.

T.h.
Representanter från
ortens båtklubbar kom
och hälsade välkom-
men

Skärgårdsträffen på Orn den 2/7 lockade ny rekordpublik med över 100 gästande båtar, SMS var huvudarrangör

Trångt vid bryggor och stränder

Göran Gabriellsson känd imitator roade Ornpubliken. Förställningen invigdes av Kungen därefter fick vi höra de en mängd kända personer framträda, eller var det Göran, ingen vet säkert ?

Den 15 september var det fullsatt i Kvarnen då Skärgårdsföreningen hade sin årliga Sotarafton.

Lennart Andersson, nedan t.v. redogjorde för Svartsundsränneprojektet.

Marie Sundberg, Skärgårdsföreningens egen sångfågel förgyllde kvällen med sång och musik.

580 dagar tog det !

För en vecka sedan kom beslutet som vi väntat på. 580 dagar har det tagit att få klar-tecken för upprustning av Svartsundsrännan. Domstolsbeslutet ger Kust & Skärgårds-föreningen möjlighet att bredda och fördjupa själva rännan, samt muddra infarterna både från norr och söder.

Tillstånd har också givits för dumpning av muddermassorna i havet

Många betraktar säkert proceduren att få tillstånd, som en oerhört lång tid, å andra sidan finns det säkert några som tycker att det har gått ganska fort.

Som ni säkert kommer ihåg väcktes frågan vid årsmötet 2004 av Torbjörn Andersson.. En kort tid därefter fick vi låna en projektering som presenterades 1968. Initiativ till den projekteringen togs 1957. I det perspektivet är 2004 års projekt utav det snabbare slaget.

Nu hoppas vi att det inte skall gå lika illa som förslaget från 1968. Det blev ingen restaurering den gången. Orsaken har vi inte lyckats få fram, men troligen var man oense i Norrala och Söderhamns kommun om fördelningen av kostnaderna. Förslaget var att Söderhamns kommun skulle stå för 2/3 och Norrala för 1/3 av kostnaderna.

Denna gång verkar det som kommunen inte kommer att bidra med några skattekonor till projektet, utan nöjer sig med att vara positiv till projektet. Det skall dock framhållas att vi fått mycket hjälp från olika förvaltningar när det gäller inhämtande av olika uppgifter. Men för att kunna genomföra projektet behövs nu stora ekonomiska insatser.

Så fort domen vunnit laga kraft (16 nov) om ingen överklagar beslutet, kommer vi att påbörja arbetet med att samla in, och söka bidrag för genomförandet. Vissa saker är förberedda som t ex sponsorbroschyr, annonsmanus mm.

Sedan tidigare har vi sponsorskontrakt med STUCAB, Hälsingekuriren och Söderhamns turism. Dessa kontrakt handlar om tjänster och arbete och som bildar grunden för ett genomförande. Men det behövs också massor av pengar, c:a 250 000:- för etapp 1 och mellan 500 000:- och 1 miljon kr för etapp 2.

Vi fortsätter att informera om utvecklingen på Svartsundsränans hemsida. Vi efterlyser alla tänkbara förslag på hur vi skall ro i hamn den ekonomiska delen.

Lennart Andersson
Projektlezare

Enskär – en gång i tiden ett paradiset för sällskap och föreningar.

Enskär, ön som ligger i jämnhöjd med Rönnskär och Lill-Jungfrun, var under slutet av 1800-talet och fram till början av 1900-talet ett riktigt paradiset för föreningar och sällskap, när det gällde att hitta bra ställen för sina utflykter.

Ön utnyttjades flitigt av fackföreningar och sällskap med säte i Söderhamn, Stugsund, Grundvik, Åsbacka, Långrör, Sandarne, Källskär samt Ala och Ljusne. För att transportera sina medlemmar till Enskär använde man sig av pråmar, som drogs av någon av de många bogserbåtar som fanns på den tiden. Den, som var lycklig ägare av egen båt, använde sig naturligtvis av den. Pråmarna och båtarna var oftast utsmyckade med löv och blommor. Många gånger var även någon av traktens blåsorkestrar med och underhöll passagerarna. Till höger om fiskeläget på Enskär, låg en ångbåtsbrygga, där även en fin badstrand fanns. Där förtöjdes pråmar och båtar. Genom skogen gick man sedan till fiskeläget, där min farfar, farmor, far och mor höll till på somrarna. Längst inne i fiskelägets hamn fanns en dansbana och en servering, där man höll till.

Ovanför fiskeläget fanns ett slätt och fint område, där flera av de årligen återkommande sällskapen hade sina emblem uppsatta på de större

stenarna. Jag kommer ihåg att man som barn motsåg dessa sällskap med stor förväntan. Det hände nämligen att man kunde bli bjuden på något så ovanligt som SOCKERDRICKA !! – och det var en dryck som man normalt inte hade tillgång till där ute.

De lekar som utövades under dessa tillställningar var bl.a. dragkamp, brännboll, ringlekar, haghoppning, säcklöpning, äggbärning m.fl. Säck-löpningen känner väl de flesta till, men äggbärningen kanske man bör förklara. Det innebar att man tog en matsked, placerade skaftet inne i munnen och lade ett ägg i skeden. Därefter gällde det att springa eller gå en bana, försedd med hinder, utan att tappa ägget. Det var svårt!

Nu för tiden anordnas inte några sådana här utfärder, men det skulle väl kunna tänkas att man återupptager en sådan här verksamhet.

Söderhamns Kust- och Skärgårdsförening gör det väl i viss mån, genom de senaste årens sammankomster på Orn och i Segelvik. Och det är bra – fortsatt med det!

SKÄRGÅRDSKVÄLLAR PÅ ORN

Tillsammans med Svenska kyrkan anordnades den 13 resp 20 juli Skärgårdskvällar på Orn, kollekt insamlades som oavkortat gick till Pojkprojektet respektive Sjö-
äddningen i Söderhamn, Kennet Rova medverkade från Svenska kyrkan. Sam-
mankomsterna, som var ett försök, var arrangerade ungefär enligt samma upplägg
som de s.k. Tisdagskvällarna på Tuppen, förhoppningsvis sker fortsättning nästa
sommars.

Marie Sundberg den 13 juli

Speldosan (Ylva Skytt och Roger
Holmström) den 20 juli

Vi har alla inom oss ett centrum av stillhet
omgivet av tystnad.

(Dag Hammarsköld)

EN SKÄRGÅRDSKRÖNIKA

Morviksharet tisdag eftermiddag 28 juni 2005 av Sture Claesson

Måsparet med sina tre ungar, två dagar gamla, har flyttat ytterligare åtta-tio meter så att vi människor kommer på något sånär betryggande avstånd. Dom har hoppat ner från skorstenstoppen, först en och sedan de andra två. Vi såg inte när dom lämnade boet på skorstenen, men när vi kom ut till stugan i dag, efter ett besök i sta'n, gjorde måsparet utfall mot oss när vi uppenbarade oss.

- Ja, titta där var dom, alla tre dun-

tottarna. Dom stod på ostadiga ben, satte sig på ändan, stapplade ner till vattnet vid den lilla sandstranden och kände på det. Vår katt Pelle fick sig några närgångna slängar och skrik i öronen. Han gav sig genast och lomade undan, därtill nödd och tvungen, sväljande förtretet. Se'n var det inga problem med katten längre. Värre är kanske kråkornas kraxande på andra sidan holmen. Var det inte för två år

sedan måsungarna en efter en försvann på något mystiskt sätt...

Dom är så lustiga och näpna och gulliga att se på, måsungarna.

- Nu kommer en av föräldrarna med mat, ser ut som en spigg eller liknande. Till slut kommer den på rätt ledd lillnäbben... Men det går bra med fiskpinnar också, som min fru Mari-Anne villigt sprätter iväg från middagstallriken. Det är inget ihärdigt matande som måsföräldrarna ägnar sig åt som hos stararna i våras, dom for som skottspolar mellan gräsmattan eller andra småkrypsrika platser och holken. Nej, måsföräldrarna sitter för det mesta och tittar, hoppar ner i vattnet för ett tag, ivrigt tvättar de sig guppande från huvud till stjärt. Nästan som att ungarna växer av bara sol, vind och vatten. På stora stenen på andra sidan - på Jäderbergs holme - ligger också en mås och ruvar. Det är andra försöket. Jag beundrar deras tålmod. Förra omgången ägg försvann, kan vara kråkan, kanske minken, men den har jag inte sett till ännu i sommar.

- Vem kommer nu? En obekant eka dyker sakta puttrande upp från norrstrandssidan. En Enångerseka i plast med utombordare. Jag hejar och går ner mot stranden. Dom styr sakta in och hejar tillbaka.

- Finns det någon Eva Nilsson och Sven-Eric Ericsson på den här holmen? Är det inte Morviksharet, det står i katalogen att de ska bo på Morviksharet.

Det finns tre Morviksharar förkla-

rar jag och räknar upp namnen på de fem stugägarna på Sörharet, tre på vårt Morvikshar, förr mest känd som Nymans holmen och fyra på Norrharet eller "Bisters holmen": där har ni Rådströms - Bio-Gustaf - Svedberg, som köpte Arne Eriks-sons, Pettersson från Bollnäs, tidigare Bisters och så Hillbergs... - Jaa, Eva hette Hillberg förr. Dom måste det vara, konstaterar en av damerna i ekan.

Det var Conny och Kerstin Roos och en väninna, som kommit från Stålnäs för att hälsa på Eva och Sven-Eric och de vinkade glatt och svängde vidare åt Norrharet.

- "Hälsa Mari-Anne", ropar Conny.

Vi gick ju i skolan tillsammans.

- "Ja, jag har hört att du jagade flickorna", ropar jag tillbaka.

- "Det har jag slutat med nu", svarar han...

Solen gassar fortfarande. Vår tomt ligger i lä för den friska nordanvinden, som råder i dag. På var sin sten ligger två feta ejdrar och gassar sig. Dom har legat där i närmare en timme nu. Svanfamiljen kommer simmande, fortfarande har dom med sig sina tre ungar, som växer för varje gång de gör sin runda runt stränderna. Chansen är stor att dom klarar sig nu. Måsarna bryr sig inte. Till skillnad mot när svanhannen kommer i ensamt majestät. Då gör måsarna sina utfall, för säkerhets skull.

En flock kanadagäss betar i strandkanten på andra sidan det lilla sundet mellan holmarna, 30-40 meter bort. Dom kommer inte upp på vår

strand nu och förorenar, när vi är på plats. Dom lämnar oss i fred och vi dem, men visst är dom lite för många nu för tiden...

Vi har ätit färdigt middagen på altanen (fiskpinnar som sagt, men det borde man väl egentligen inte berätta när det finns abborre). Och nu kan vi räkna in skrakmamman också, med sina 23 ungar, eller om hon har kompletterat sin barnaskara med någon annans... 23 egna ägg verkar lite i överkant.

Måsföräldrarna har förstått att vi är ofarliga och gör en landning på altanracket och hoppas på mer fiskpinnar...

Måsförälder och en unge på vår skorsten

Chop chop mister Amigo

'Wocken"

Kackerlackor och spyflugor. Matfett på skotten. En dånande fläkt. Råttor i korridoren. En glödhet spis i vars hörn kaffepottan puttrar. Rop och skrik, tre mål mat om dagen och hela Afrikas hungriga befolkning orörlig utanför byssdörren i väntan på att kocken skall kasta ut något. Ängsligt trycker kockeleven vid diskbänken och låtsas inte höra kockens vrål på samarbete. Hökarens åderbräck värker så han svävar runt som en mumie i vita benlindor. Gnisten morsar och delar ut senaste nytt.

Genom ventilerna stirrar svarta Afrika på kockens förehavanden. Mister no mamma, no pappa, chop, chop. Kackerlackor och råttor, 35 grader varmt. Trycket över kockens bröst växer. Fläkten dånar. Frukost. Kaffe. Lunch. Kaptenen äter inte det han måste ha något utan vitlök.

Fett fläsk blir för grönt i solen. Rutten potatis. Tiggande krooboys. Ge mig plastdunk. Jag köpa billig palmolja i Abidjan till min fattiga familj och tolv barn. Fem extra från land koka mer ris. Gamla ärter, bagg i mjölet. Kocken drömmer om semester på Grönland och får infektion i lufttrören 38,6. På med kodein och albyl. Midsommarafton i morgon. Kall öl, regnstormar över Warri. Torkade gamhuvuden på marknaden. Utbrända kyrkor och kall vind. Kocken får frossa och halsbränna. Kackerlackor, spyflugor. Strömmen framför byssdörren växer till en flod av dystra svarta hungriga Munchansikten. Chop chop mister. Give me bread. Kocken slutar äta offentligt, står med huvudet i skåpet och smakar av. Negerförsamlingen stönar. Sju extra från land, koka mer ris och curry. Muselmaner, no pork never. Fläkten dånar, fem man knackar rost utanför byssan. Kocken röker och svär. Port Gentil på redde. Feber, 38°C. Kaptenen vill äta klockan tio. Stekt pannbiff Djävla restaurang. Timmerstockar på väg. Kaptenen smäller med tidtabellen. Order från rederiet, besättningen skall minskas med två. Kocken får diska själv nästa resa. Rutten potatis. Arbete, arbete. Chiefens bulldogansikte tittar i och säger att det luktar gott idag. Spisen fungerar.

Svart kaffe ångest och cigaretter Lungorna rasslar. Kocken spottar och spyr efter flera liter kallt öl på Dannys bar i Douala. Ta in en runda till. Luftkonditioneringen dånar samman med musiken. Runt en stolpe mitt i lokalen rör sig flickorna under kritiska blickar från japanska fiskare. Tusen pengar för en kärleksstund. Nattens slavmarknad. Handla och var glad. Kocken mår pyton och svarvaren drömmer om att öppna bordell i Småland.

Fartyget löper vidare klockan fyra på morgonen. Nya laster. Regnmolnen trycker tungt. Djungelns menstruation. Moskiter. Råttor. Gula negrer med röda fotsulor kastar sina nät i ett grått intet. Mistluren bölar. Kocken väcks 5.30 innan den tunga natten rodnat till morgon. Diskbänken fylld med fläsk. Rutten potatis. Kocken kväljs och kokar kaffe.

På med frukost och lunch. Kaptenen äter 10.30. Det blixtrar i kockens huvud och han törnar in med bankande hjärta. Gulsot. Lungor. Hjärta.

Den trötte svarte doktorn letar runt med stetoskopet medan den feta sköterskan tar tempen i kockens mun. Ni är trött och behöver vila och äta upp er. Jag rekommenderar tre tabletter i glada färger att svälja efter måltid och sjukskriver er till torsdag, Kockens livslust kryper sakta upp till ytan och han vacklar ut i Freetown och köper en tidning. Inte död idag heller.

Ur Sjömannen 1973

Otterhällan 27 juli 2005

Vad gör jag när jag behöver sjöräddning?

Sjöfartsverket är det statliga verk som ansvarar för all sjöräddning inom statligt (SRR) område. I kommunalt område ligger ansvaret på räddningstjänsten. Sjöfartsverket organiserar och leder sjöräddningen genom Sjöräddningscentralen i Göteborg, MRCC (Maritime Rescue Coordination Center).

Larmvägar till Sjöräddningscentralen

VHF radio: Kanal 16 anropssignal "Sweden Rescue" (MRCC)

Eller vid fara för liv MAY DAY anrop eller PAN PAN anrop

Fördelar med VHF radio:

VHF direkt till sjöräddningsledaren och sjöräddningsbåtarna.

VHF går att pejla, har längre räckvidd, avlyssnas av all sjötrafik.

VHF tillstånd kostar endast 145:- / år Post- och Telestyrelsen.

Rekommenderas av Sjöräddningssällskapet

Mobiltelefon: Telefon 112 begär "Sjöräddning"

Fördelar mobiltelefon:

Mycket vanlig, lättanvänd, inga certifikat

Går att pejla, medhörning av SOS alarm.

Minskat eftersök – anhöriga kan ringa

Begränsad räckvidd, mindre batterikapacitet.

Sjöräddningsledaren hos MRCC avgör om insatsen skall klassas som kostnadsfri sjöräddning eller betalande uppdrag.

Betalande uppdrag

Assistansuppdrag och bogseringar timdebiteras, kostnaden ligger mellan 2.400:- - 3.000: per timme från att räddningsbåten lämnar sin station tills den är tillbaka efter uppdraget.

Betalande uppdrag genomförs bara då räddningsbåten deltagit i sjöräddning från början eller annan kommersiell assistansenhet ej finns inom området.

Sjöräddningssällskapets medlemmar med fritidsbåt debiteras ej genom att medlemskapet för fritidsbåtsägare innefattar assistanspaketet "Medlemsservice". Medlemmen erhåller också Sjöräddningssällskapets jourtelefonnummer för att enkelt kunna kontakt oss direkt.

Medlemsservice till fritidsbåtsägare

Sjöräddningssällskapet är en ideell förening utan statligt stöd eller eget vinstsyfte. Vår medlemsservice ersätter inte båtförsäkringen utan kompletterar denna istället, eftersom vi griper in tidigt innan det lilla haveriet hinner utveckla sig till något värre.

Medlemsservicen, som tidigare hette Trossen, uppstod 1995 som en trygghet för Båtlivet och Sjöräddningssällskapets medlemmar. Resonemanget om att erbjuda båtlivet en mera omfattande trygghet blev nu äntligen sjösatt. Motivet var att till självkostnadspris bogsera in de båtägare som råkar ut för olika haverier som inte klassas som "sjöräddning", livsfara.

Som medlem bidrar du till en ännu bättre trygghet till sjöss.

Medlemmarna ges möjlighet att ta kontakt direkt, eller via den egna medlemscentralen, med en professionell sjöräddningsstation. Varje medlem får direkta telefonnummer att ringa till.

Den frivilliga besättningen på räddningsbåtarna är väl utbildade för sina uppdrag, de ställer upp utan större krav på ersättning för att hjälpa oroliga båtfamiljer till trygghet. Kanske hade de annars fått rycka ut några timmar senare när situationen förvärrats.

Vår medlemsservice gäller så många gånger som du behöver hjälpen, men det byggs självklart på ett ömsesidigt förtroende. Våra systerorganisationer i Norge, Finland och på Åland håller samma höga servicenivå både för egna och andra länders medlemmar. Genom ett utökat samarbete med de övriga Sjöräddningssällskapen kan servicen på sikt kanske att kunna erjudas i allt vidare farvatten.

Alla fritidsbåtägare får vara med i Sjöräddningssällskapet

Sjöräddningssällskapet är inte bara en organisation som räddar flest människor till sjöss. Det är också en ideell intresseförening som verkar för bättre trygghet till sjöss, inte bara för yrkessjöfarten utan också för fritidsbåtarna. Alla som är till sjöss borde vara med i Sjöräddningssällskapet.

SSRS anser att gott sjömanskap innehåller god utkik och uppsikt till sjöss för att se om någon behöver hjälp. Sjölagen reglerar denna skyldighet. Den bästa egenhjälpen är ett gott sjömanskap och en vettig utbildning. Sjöfolk har i alla tider försökt att hjälpa varandra men skulle ingen finnas till hands så är Sjöräddningssällskapet en verkligt god vän när behovet är som störst.

Läs mer om Medlemsservice på www.ssrs.se

